

11. The University of Physical Education in Budapest, Hungary [Electronic resource]. – Access mode: <https://english.tf.hu/mission-and-vision>
12. The University of Queensland, Australia [Electronic resource]. – Access mode: <https://coe.uga.edu/academics/degrees/ms/sport-pedagogy>
13. The University of Reims, France [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.univ-reims.eu/courses/available-courses/degrees-and-preparations-to-teacher-examinations/science-technologies-health/master-s-degrees,180,313.html?#sommaire>

References

1. Alexandru Ioan Cruza University Iasi, Romania [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.uaic.ro/en/studies/faculties/faculty-physical-education-sports/>
2. Cardiff Metropolitan University, UK [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.cardiffmet.ac.uk/schoolofsport/courses/Pages/Sport-Coaching-and-Pedagogy-MSc.aspx>
3. Charles University or Karlova University in Czech [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ftvs.cuni.cz/FTVSEN-7.html>
4. Cyprus International University [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.ciu.edu.tr/en/academic/schools/school-physical-education-and-sports/departments/physical-education-and-sports>
5. Lithuanian Sport University [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.lsu.lt/en/studies/study-programmes/masters-degree-studies/masters-degree-physical-activity-public-health/>
14. Swedish School of Sport & Health Sciences. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.gjh.se/Utbildning/Vara-utbildningar/Program/Tranarprogrammet/>
6. Technical University of Munich [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.weiterbildung.sg.tum.de/en/startseite/>
7. The Comenius University of Bratislava in Slovakia [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.fsport.uniba.sk/en/international-relations/erasmus/erasmus-courses-catalogue-2017-2018/>
8. The University of Lausanne, Switzerland [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.unil.ch/formations/en/home/menuinst/masters/sciences-du-mouvement-et-du.html>
9. The University of Maryland, USA [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.ul.ie/graduateschool/course/professional-master-education-physical-education>
10. The University of Physical Education in Budapest, Hungary [Electronic resource]. – Access mode: <https://english.tf.hu/mission-and-vision>
11. The University of Queensland, Australia [Electronic resource]. – Access mode: <https://coe.uga.edu/academics/degrees/ms/sport-pedagogy>
12. The University of Reims, France [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.univ-reims.eu/courses/available-courses/degrees-and-preparations-to-teacher-examinations/science-technologies-health/master-s-degrees,180,313.html?#sommaire>

УДК 613.955:] 316+373

Гончарова Н.М.

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ

Вако І.І.

кандидат наук з фізичного виховання та спорту
Чорноморський національний університет імені Петра Могили, м. Миколаїв

СПІВПРАЦЯ СІМ'Ї ТА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У НАПРЯМКУ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ

У статті на основі аналізу науково-методичної літератури та нормативно-правової бази сформульовано проблемне поле питань відносно вдосконалення родинного компоненту у фізичному вихованні дітей шкільного віку та взаємодії сім'ї та школи. Метою роботи було визначено систематизацію наукового досвіду розробки заходів взаємодії сім'ї та школи у напрямку здоров'язбереження дітей шкільного віку. Методи дослідження: аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури, опитування, систематизація. З'ясовано часткову або повну відсутність сімейних традицій у напрямку дотримання засад здорового способу життя в родині. Систематизовано наукові дані щодо налагодження взаємодії сім'ї та школи відносно збереження здоров'я дітей. З'ясовано методичні підходи до реалізації в процесі фізичного виховання комплексних систем налагодження зв'язків у системі «сім'я - школа».

Ключові слова: сім'я, школа, батьки, школярі, взаємодія, вчитель.

Гончарова Н. Н., Вако И. И. Сотрудничество семьи и учреждения среднего образования в направлении сохранения здоровья детей. В статье на основе анализа научно-методической литературы и нормативно-правовой базы сформулировано проблемное поле вопросов относительно совершенствования семейного компонента в физическом воспитании детей школьного возраста и взаимодействия семьи и школы. Целью работы было определено систематизация научного опыта разработки мероприятий взаимодействия семьи и школы в направлении здоровьесбережения детей школьного возраста. Методы исследования: анализ и обобщение данных научно-методической литературы, опрос, систематизация. Определено частичное или полное отсутствие семейных

традицій в напрямленні соблюдення принципів здорового образу жизни в семье. Систематизированы научные данные по налаживанию взаимодействия семьи и школы в отношении сохранения здоровья детей. Установлены методические подходы к реализации в процессе физического воспитания комплексных систем взаимодействия в системе «семья - школа».

Ключевые слова: семья, школа, родители, школьники, взаимодействие, учитель.

Goncharova Nataliia, Vako Illia Co-operation of family and general secondary education institution for saving children's health. Problematic area of the issues regarding increasing family component in physical education of primary school-aged children and co-operation of family and school in the above-mentioned context if defined in the publication on the base of the analysis of scientific and methodological resources as well as legal and regulatory framework. The aim of the research was to systematize scientific experience in developing the ways family and school co-operate in order to save schoolchildren's health. For achieving the objective set the following research methods were used: analysis and integration of the data from scientific and methodological resources, inquiry, systematization. Parents of 102 children, studying in the 1st Form of general secondary education institutions, took part in the ascertaining experiment. The results of the analysis of scientific and methodological resources make it possible to state partial or complete absence of family traditions regarding commitments to the principles of healthy life-style within the family. The results of our own research reveal low level of family traditions development in regards to conducting physical education and recreation activity. Scientific data concerning improvement of family and school co-operation for saving children's health was systematized. The core components of the algorithm of family and school co-operation (motivation, content, procedure) and conditions of its implementation were defined. The means, implemented in family and school co-operation, namely the means of making theoretical background and practical skills of parents and children regarding conducting independent physical education and recreation activity, commitment to the principles of healthy life-style were systematized. Methodological approaches towards organizing and conducting outdoor activities, implementing the complex systems of improving relations in Family – School frame in the process of physical education were specified.

Keywords: family, school, parents, schoolchildren, co-operation, teacher.

Постановка проблеми. На загальні проблемні питання низького рівня здоров'я дітей шкільного віку нашаровується зниження фізкультурної активності сучасної родини, що обумовлено низьким рівнем освіченості батьків відносно питань формування, укріплення здоров'я дітей шкільного віку [2, 11].

Дана проблематика останнім часом набуває загальнодержавного значення та потребує негайної підтримки. У Концепції сімейного виховання в системі освіти України «Щаслива родина» на 2012-2021 рр. зазначено, що сім'я не виконує повною мірою виховної функції у зв'язку з відсутністю цілеспрямованої, поетапної, організованої системи підготовки майбутніх батьків до виконання соціальних ролей чоловіка і дружини, батька і матері; відсутністю умов для підвищення свого загальнокультурного і педагогічного рівня. Неспроможність батьків налагодити контакти з дітьми, створити сприятливі умови для їх сімейного виховання, призводить до роз'єднання представників старшого і молодшого покоління, негативно позначаючись на формуванні та розвитку зростаючої особистості [6].

На жаль, слід констатувати, відсутність сімейних традицій у напрямку дотримання засад здорового способу життя, створює прогалину в наступності даних традицій в майбутньому. Відсутність взаємодії у здійсненні оздоровчих заходів між батьками та дітьми значно знижує арсенал здоров'яформуючої діяльності учнів у позанавчальний час, знижує увагу до самостійної фізкультурно-оздоровчої діяльності [11].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз наукових досліджень підтверджує поступове зниження уваги батьків до фізичного виховання в сім'ї [9, 13], наявність загальної тенденції недотримання засад здорового способу життя [8].

Все вище розглянуте дозволяє визначити наявність наукової проблеми пов'язаної з пошуком інноваційних концептуальних підходів до вдосконалення родинного компоненту у фізичному вихованні дітей молодшого шкільного віку на основі використання потенціалу закладів загальної середньої освіти та інноваційних підходів [4].

Тема статті розроблена згідно Зведеного плану НДР Національного університету фізичного виховання та спорту України на 2016-2020 рр. за темою 3.13. «Теоретико-методичні основи здоров'яформуючих технологій у процесі фізичного виховання різних груп населення» (номер державної реєстрації 0116U001615).

Мета статті – систематизувати науковий досвід розробки заходів взаємодії сім'ї та школи у напрямку здоров'язбереження школярів.

Методика організації дослідження. Серед методів дослідження було використано: аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури, опитування, систематизація. У опитуванні брали участь батьки 102 учнів першого класу закладів загальної середньої освіти м. Кролевець та м. Вінниці, які попередньо надали згоду на участь у дослідженні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сім'я визначає відношення дітей до фізичних вправ, їх цікавість до спорту, активність, що визначається близьким спілкуванням дітей та дорослих у різних ситуаціях (обговорення успіхів спортивного життя країни, переживання під час перегляду спортивних змагань). Головною запорукою залучення дітей до фізкультурно-оздоровчої діяльності є власний приклад батьків, виконання фізичних вправ разом, здоровий спосіб життя [10].

На жаль, слід констатувати, наявність значної кількості батьків які перекладають турботу про систематичну фізкультурно-оздоровчу діяльність на заклад загальної середньої освіти, що обмежено в більшості випадку уроком фізичної культури. Результати власних досліджень, у яких прийняли участь батьки 102 учнів першого класу у напрямку визначення родинних традицій занять фізичними вправами засвідчує наявний досвід занять спортом у 52,9 % (n=54) родин. Слід зауважити, що 29,4 % (n=30) батьків, які в минулому мали досвід занять спортом, заохочують дітей до такого виду діяльності. На жаль, тільки 10,8 % (n=11) родин на сьогодні залучено до систематичної спеціально організованої рухової активності. Крім того, 14,7 % (n=15) батьків сприяли участі своїх дітей у спеціально організованій руховій активності, хоча самі не брали

участі у даному виді діяльності.

Наявна наукова проблема цікавила дослідників та більшість з них акцентує увагу на потребі взаємодії сім'ї та школи для створення умов різнобічного впливу на особистість дитини у напрямку формування та збереження здоров'я.

При побудові технологій взаємодії сім'ї та школи С. М. Корнієнко [8], наголошує на потребі в реалізації наступних компонентів: мотиваційного, який передбачає стимулювання педагогічних можливостей сім'ї на основі діагностики її виховної активності; змістовного, що складає певну сукупність таких активних форм, як батьківські збори, консультації, родинні виховні заходи; процесуального, котрий відтворює новизну взаємовідношень школи і сім'ї сучасного школяра [7].

На думку авторів [4] серед основних умов, що забезпечують взаємодію в системі «сім'я – школа» слід відокремити: організаційно-педагогічні, соціально-медичні, кадрове забезпечення, наукове та програмно-методичне забезпечення, матеріально-технічне оснащення, інформаційне забезпечення, державна підтримка та інші.

Організаційно-педагогічні умови, на думку Т. К. Кима [4] передбачають визначення готовності колективу закладів загальної середньої освіти до взаємодії з сім'єю учнів та подальше керування даним процесом, планування і формування єдиного освітнього простору з урахуванням потреб та інтересів сім'ї, розробка заходів по просвітницькій діяльності з батьками, пропонування широкого спектру фізкультурно-спортивних послуг.

Наукове та програмно-методичне забезпечення має ґрунтуватися на удосконаленні нормативно-правової бази та розробці концептуальних основ сімейного компоненту фізичного виховання підростаючого покоління, розробці програм фізичного виховання в сімейних групах та програм просвітницької роботи з батьками та учнями у напрямку фізичного виховання та безперечно підготовці кадрового потенціалу для роботи із сім'ями [3].

Серед організованих форм роботи з дітьми та їх батьками у напрямку збереження здоров'я є заходи активного відпочинку (спортивні свята, дні здоров'я), походи вихідного дня, піші та лижні прогулянки-екскурсії.

Підвищення теоретичної освіченості батьків у напрямку здоров'яформуючої діяльності слід стимулювати за рахунок проведення тематичних батьківських зборів у формі семінарів та круглих столів

У наукових надбаннях С. М. Корнієнко [8] концентрує увагу на залученні батьків до окремих видів фізкультурно-оздоровчої діяльності спільно з дітьми. Розроблена авторська програма «Старти здоров'я» передбачала проведення естафет «Моя спортивна родина», які характеризувалися підвищенням у дітей емоційного задоволення від участі у змаганнях з дорослими і особливо важливо за участю близьких їм людей, а батьки в свою чергу мали змогу оцінити фізичну підготовленість своїх дітей. Автором зміст процесу фізичного виховання розширено за рахунок урахування провідного виду діяльності – ігрової та розроблено тематичну гру «Шляхами козацької слави наших земляків», яка поєднує активізацію руховою активності учнів молодших класів, прагнення дітей до самовдосконалення та патріотичне виховання дітей.

Досвід практичної діяльності О. В. Маркової [9] у напрямку розширення знань батьків з фізичного виховання, дозволив визначити методичні підходи до теоретичної підготовки родин на основі диференційованого підходу. В процесі проведення заходів по теоретичній підготовці батьків активна позиція була надана спортивним родинам. Члени таких сімей були залучені до організації конференцій батьків, де мали змогу поділитися досвідом участі у фізкультурно-оздоровчій діяльності, а також проводили консультації та практичні заняття, за участю вчителя фізичної культури, щодо виконання тих чи інших фізичних вправ. Для батьків учнів с послабленим здоров'ям автор пропонує спецкурс «Здорова дитина – щаслива родина», мета якого підвищення педагогічної, фізкультурної та валеологічної культури, що сприяє створенню сприятливого середовища у родині, умови для покращення і збереження здоров'я дитини та власного [9]. На нашу думку, запропонована система заходів є вагомим вкладом до активізації уваги батьків до систематичної фізкультурно-оздоровчої діяльності у родині, та безперечно є запорукою активної співпраці закладу загальної середньої освіти з батьками.

Комплексний підхід до визначення форм фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми молодшого шкільного віку та батьками в умовах школи та сім'ю запропоновано К. В. Колесніковою [5], в рамках програми «Здоров'я та фізичний розвиток», яка складається з трьох складових за основними напрямками діяльності «Знання», «Дії», «Сім'я» та передбачає взаємодію батьків та дітей.

Перша частина «Знання» передбачала проведення тематичних батьківських зборів, друга «Дії» - практичний курс, який ґрунтується на спільній діяльності батьків і дітей по виконанню фізичних вправ та «Сім'я» - індивідуальні консультації вчителя з батьками, щодо організації рухового режиму дитини, обговорювались наявні проблеми (захворюваність, спадковість, соціальний статус сім'ї).

Звертає на себе увагу розробка М. В. Арсентьевої [1], яка пропонує впровадження клубу «Здоров'я сім'ї», основними завданнями якого є закріплення рухових умінь та навичок при виконанні різних рухових завдань; розвивати ініціативу, кмітливість; розвиток колективізму, взаємодопомоги; формування дружніх взаємовідносин між дітьми, батьками та вчителями.

Висновки. Співпраця сім'ї та школи є умовою успішної взаємодії у напрямку збереження здоров'я підростаючого покоління. Наявні засоби педагогічного впливу можуть в повній мірі стимулювати батьків і їх дітей до сприйняття здоров'я, як цінності. Серед основних заходів, які можуть реалізуватися у цьому напрямку, слід визначити підвищення рівня освіченості батьків за основними напрямками підготовки, реалізація фізкультурно-оздоровчих заходів за активної спільної участі батьків та дітей в умовах закладу освіти та побуті, стимулювання батьків до активної позиції у питаннях дотримання засад здорового способу життя.

Перспективи подальших розробок у даному напрямі ми вбачаємо у розробці засобів активізації співпраці сім'ї та школи у напрямку здоров'яформуючої діяльності дітей шкільного віку.

Література

1. Арсентьева М. В. Взаимодействие семьи и школы в формировании здорового образа жизни младших школьников / М. В. Арсентьева // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. – 2014. – № 3-2. – С. 169-173.

2. Гончарова Н. Н. Физическое развитие и функциональное состояние детей младшего школьного возраста с различным уровнем соматического здоровья / Н. Н. Гончарова // Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта. – 2007. – № 5. – С. 57-59.
3. Ким Т. К. Характеристика программно-методического обеспечения физического воспитания в системе «семья-школа» / Т. К. Ким // Наука и школа. – 2012. – № 4. – С. 131-139.
4. Ким Т. К. Семья как субъект взаимодействия со школой: учебное пособие для студентов физкультурных вузов / Т. К. Ким. – М.: Прометей, 2012. – 170 с.
5. Колесникова К. В. Формы физкультурно-оздоровительной работы с детьми младшего школьного возраста и родителями в условиях школы и семьи / К. В. Колесникова // Ученые записки университета имени П.Ф. Лесгафта. – 2007. – № 10(32). – С. 34-37.
6. Концепція сімейного виховання в системі освіти України «Щаслива родина» на 2012-2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://docs.google.com/document/d/1D26bZ8VT3NGCTdiGn4fJUEJuXyL5-grmhO8KkOne9nk/edit>
7. Корнієнко С. М. Інноваційна технологія взаємодії сім'ї-родини і школи / С. М. Корнієнко // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. – 2009. – Вип. 27. – С. 63-68.
8. Корнієнко С. М. Можливі шляхи збагачення позитивної мотивації фізкультурно-оздоровчої діяльності молодших школярів у системі «родина-школа» / С. М. Корнієнко // Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Серія : Педагогіка. – 2018. – Вип. 9. – С. 89-97.
9. Маркова О. В. Розширення знань батьків з фізичного виховання – як умова впровадження здорового способу життя в родині сучасного підлітка / О. В. Маркова // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). – 2015. – Вип. 5(1). – С. 157-160.
10. Марченко С.В. Взаимодействие семьи и школы в процессе физического воспитания школьников / С. В. Марченко, Е. В. Скибина, Л. А. Надеина // Научный альманах. – 2015. – №9(11). – С.516-519.
11. Сагуйченко В. В. Родина і школа: перспективи взаємодії у нових соціокультурних контекстах / В. В. Сагуйченко // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія. – 2016. – Вип. 46(1). – С. 176-184.
12. Федорук М. В. Формування соціальної компетентності школярів у процесі партнерської співпраці загальноосвітніх навчальних закладів і родин / М. В. Федорук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. – 2015. – Вип. 37. – С. 184-186.
13. Черепов Е. А. Семья как субъект совместной со школой здоровьесформирующей деятельности / Е. А. Черепов // Вестник ЮУрГУ. Серия: Образование, здравоохранение, физическая культура. – 2010. – Вып. 25. – № 37 (213). – С. 6-10.
14. Andrieieva, O., Galan, Y., Hakman, A. & Holovach, I. (2017) Application of ecological tourism in physical education of primary school age children, Journal of Physical Education and Sport, Vol 17, Supplement issue 1, 7-15. [in English].
15. Butenko H., Goncharova N., Saienko V., Tolchieva A., Vako I. (2017). Physical condition of primary school-aged children in school year dynamics. Journal of Physical Education and Sport, Vol. 17(2), Art 82, 543 – 549. [in English].
16. Butenko H., Goncharova N., Saienko V., Tolchieva H. (2017). Usage of health tourism means as basis for improvement of physical condition of primary school age children. Journal of Physical Education and Sport, Vol 17 Supplement issue 1, 34 – 39. doi: 10.7752/jpes.2017.s1006.[in English].
17. Desforges, Charles, Abouchaar Alberto (2006). The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievement and adjustment: A literature review. Research Report, no.433. Queen's Printer, 33.
18. Michael A. Lawson (2003). School-Family Relations In Context: Parent and Teacher Perceptions of Parent Involvement. Urban Education. Vol 38, Issue 1, 77 – 133. [in English].
19. Xu M., Kushner Benson S., Mudrey - Camino R., Steiner R. (2010). The Relationship between Parental Involvement, Self - Regulated Learning, and Reading Achievement of Fifth Graders: A Path Analysis Using the ECLS - K Database. Social Psychology of Education: An International Journal, 13 (2), 237 – 269. [in English].

References

1. Arsent'yeva M. V. (2014). "Interaction between the family and the school in the formation of a healthy lifestyle of junior schoolchildren" Aktual'nyye problem humanitarnykh yestestvennykh nauk, Vol. 3-2, pp.169-173. [in Russian].
2. . Goncharova N. N. (2007). "Physical development and functional state of children of primary school age with different levels of physical health". Pedagogy, psychology and medico-biological problems of physical education and sports, Vol. 5, pp. 57-59. [in Russian].
3. Kim T. K. (2012). "Characteristics of the program-methodical support of physical education in the "family-school" system". Naukaishkola, Vol. 4, pp. 131-139. [in Russian].
4. Kim T. K. (2012). "Family as the subject of interaction with the school: a textbook for students of sports colleges". Moscow: Prometheus, 170 p. [in Russian].
5. Kolesnikova K. V. (2007). "Forms of physical culture and health work with children of primary school age and parents in the conditions of school and family". Uchenye zapiski universitetai meni P.F. Lesgaft, Vol. 10 (32), pp. 34-37. [in Russian].
6. "Concept of family education in the education system of Ukraine "Happy family" for 2012-2021". [Electronic resource]. – Access mode: <https://docs.google.com/document/d/1D26bZ8VT3NGCTdiGn4fJUEJuXyL5-grmhO8KkOne9nk/edit> [in Ukrainian].
7. Kornienko S. M. (2009). "Innovative technology of interaction of family and school". Naukovy visnyk Izmayils'koho derzhavno humanitarnoho universytetu, Vol. 27, pp. 63-68. [in Ukrainian].
8. Kornienko S. M. (2018). "Possible ways to enrich the positive motivation of physical culture and health activities of junior pupils in the system of the "family-school". Naukovy visnyk Kremenets'koyi oblasnoy humanitarno-pedahohichnoy akademiyi im. Tarasa Shevchenka. Seriya : Pedagogika, Vol. 9, pp. 89-97. [in Ukrainian].

9. Markova O. V. (2015). "Extension of knowledge of parents of physical education - as a condition for the introduction of a healthy lifestyle in the family of a modern teenager". *Naukovyy chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriya 15 : Naukovo-pedahohichni problem fizychnoyi kultury (fizychnakul turai sport)*, Vol. 5 (1), pp. 157-160. [in Ukrainian].
10. Marchenko S.V., Skibina E.V., Nadein L. A. (2015). "Interaction of family and school in the process of physical education of schoolchildren". *Nauchnyy al'manakh*, Vol. 9 (11), pp. 516-519. [in Russian].
11. Saguitshenko V.V. (2016). "Homeland and School: Perspectives of Interaction in New Socio-Cultural Contexts". *Visnyk Kharkivs kohonatsional nohopedaho hichnohouni versytetu imeni H. S. Skovorody. Filosofiya*, Vol. 46 (1), pp. 176-184. [in Ukrainian].
12. Fedoruts M. V. (2015). "Formation of Social Competence of Schoolchildren in the Process of Partnership Cooperation between General Educational Institutions and Families". *Naukovyvisnyk Uzhhorods kohonatsional nohouniversytetu. Seriya : Pedahohika. Sotsial narobota*, Vol. 37, pp. 184-186. [in Ukrainian].
13. Cherepov E. A. (2010). "The family as a subject of joint health education with the school". *Vesnik YUUrGU. Seriya: Obrazovaniye, zravookhraneniye, fizicheskaya kul'tura*, Issue. 25, 37 (213), pp. 6-10. [in Russian].
14. Andrieieva, O., Galan, Y., Hakman, A. & Holovach, I. (2017) Application of ecological tourism in physical education of primary school age children, *Journal of Physical Education and Sport*, Vol 17, Supplement issue 1, 7-15. [in English].
15. Butenko H., Goncharova N., Saienko V., Tolchieva A., Vako I. (2017). Physical condition of primary school-aged children in school year dynamics. *Journal of Physical Education and Sport*, Vol. 17(2), Art 82, 543 – 549. [in English].
16. Butenko H., Goncharova N., Saienko V., Tolchieva H. (2017). Usage of health tourism means as basis for improvement of physical condition of primary school age children. *Journal of Physical Education and Sport*, Vol 17 Supplement issue 1, 34 – 39. doi: 10.7752/jpes.2017.s1006. [in English].
17. Desforges, Charles, Abouchaar Alberto (2006). The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievement and adjustment: A literature review. Research Report, no.433. Queen's Printer, 33.
18. Michael A. Lawson (2003). School-Family Relations In Context: Parent and Teacher Perceptions of Parent Involvement. *Urban Education*. Vol 38, Issue 1, 77 – 133. [in English].
19. Xu M., Kushner Benson S., Mudrey - Camino R., Steiner R. (2010). The Relationship between Parental Involvement, Self - Regulated Learning, and Reading Achievement of Fifth Graders: A Pat h Analysis Using the ECLS - K Database. *Social Psychology of Education: An International Journal*, 13 (2), 237 – 269. [in English].

УДК:796.323.2.015.6.071:613.6.01

Градусов В. О.
кандидат педагогічних наук, доцент
Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків
Кузьминчук А. П.
аспірант
Харківська державна академія фізичної культури, м. Суми

ВИЗНАЧЕННЯ АДАПТАЦІЇ ОРГАНІЗМУ І РІВНЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ КВАЛІФІКОВАНИХ БАСКЕТБОЛІСТІВ ДО ПОВТОРНИХ СПЕЦИФІЧНИХ НАВАНТАЖЕНЬ

В статті наведено результати тестування адаптації організму кваліфікованих баскетболістів до повторних навантажень, що відображають показники спортивної результативності. У дослідженні була використана проба з повторними специфічними навантаженнями та розроблено спеціальний тест для встановлення спеціальної витривалості і тренуваності кваліфікованих баскетболістів за допомогою проби з повторним специфічним навантаженням (біг 360 метрів). У дослідженні взяли участь 24 кваліфікованих баскетболіста. Оцінка результатів тестування велася за показниками адаптації до навантаження: щодо змін частоти серцевих скорочень та частоти дихання після кожного повторення навантаження.

Ключові слова: адаптація, тест, навантаження, реакція, баскетболісти, спеціальна підготовка.

Градусов В. А., Кузьминчук А. П. Определение адаптации организма и уровня специальной работоспособности квалифицированных баскетболистов к повторным специфическим нагрузкам. В статье приведены результаты тестирования адаптации организма квалифицированных баскетболистов к повторным нагрузкам, отражающие показатели спортивной результативности. В исследовании была использована проба с повторными специфическими нагрузками и разработан специальный тест для определения специальной выносливости и тренированности квалифицированных баскетболистов с помощью пробы с повторной специфической нагрузкой (бег 360 метров). В исследовании приняли участие 24 квалифицированных баскетболиста. Оценка результатов тестирования велась по показателям адаптации к нагрузке: об изменениях частоты сердечных сокращений и частоты дыхания после каждого повторения нагрузки.

Ключевые слова: адаптация, тест, нагрузка, реакция, баскетболисты, специальная подготовка.

Gradusov Volodymyr, Kuzminchuk Artem. The determination of adaptation of the organism and the level of special ability of qualified basketball players to repeated specific loads. The article presents the results of the test as for the adaptation of skilled basketball players to repeated loads that reflect the indicators of sports efficiency. During the investigation it was used a sample with repeated particular loads. As the result the special test to establish the specific endurance and fitness of skilled basketball players with the help of the sample with repeated specific load (360 metres race) was elaborated.